

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ค)
กิตติกรรมประกาศ.....	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ฎ)
สารบัญภาพ	(ฏ)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.4 วิธีการศึกษา.....	5
1.5 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สินค้าเกษตร : กาแฟชีชะมด.....	7
2.1 ประวัติและความเป็นมาของกาแฟ.....	7
2.1.1 ประวัติความเป็นมาของกาแฟโลก.....	8
2.1.2 ประวัติความเป็นมาของกาแฟในประเทศไทย.....	12
2.2 กำเนิดกาแฟชีชะมด.....	15
2.2.1 กาแฟชีชะมดในต่างประเทศ.....	15
2.2.2 กาแฟชีชะมดในประเทศไทย.....	18
2.3 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของกาแฟ.....	21
2.3.1 ชื่อเรียกและส่วนประกอบของกาแฟ.....	21
2.3.2 ประเภทของสายพันธุ์กาแฟ.....	23
2.3.2.1. กาแฟพันธุ์อาราบิก้า (Arabica).....	23
2.3.2.2. กาแฟพันธุ์โรบัสต้า (Robusta).....	24

2.3.2.3. กาแฟพันธุ์ลิเบอริก้า (Liberrica).....	25
2.3.3 แหล่งผลิตกาแฟที่มีชื่อเสียง.....	25
2.4 ขั้นตอนการปลูกและผลิตกาแฟ.....	26
2.4.1 การเตรียมเพาะต้นกล้า.....	26
2.4.2 การเตรียมพื้นที่ปลูก.....	27
2.4.3 การปลูก.....	27
2.5 กระบวนการผลิตและคั่วเมล็ดกาแฟ.....	27
2.5.1. กระบวนการเตรียมเมล็ดกาแฟ.....	27
2.5.2 ขั้นตอนการคั่วเมล็ดกาแฟ.....	28
2.5.2.1 การบ่ม.....	28
2.5.2.2 การบด.....	28
2.5.2.3 การโม่.....	29
2.5.2.4 การสับ.....	29
2.5.2.5 การคั่วกาแฟ.....	30
2.6 ลักษณะการชงกาแฟ.....	33
2.6.1 การต้มเดือด.....	33
2.6.2 การใช้ความดัน.....	34
2.6.3 การใช้แรงโน้มถ่วง.....	34
2.6.4 การจุ่ม.....	34
2.7 วิธีการชงกาแฟแต่ละชนิด.....	35
2.8 ปัญหาอุปสรรคการปกป้องสินค้ากาแฟซึ่งขัดแย้งด้วยกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา	36

บทที่ 3 ความหมาย ความเป็นมา สนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องและการใช้กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทาง ภูมิศาสตร์ของสหภาพยุโรปและประเทศไทย 39

3.1 ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	39
3.1.1 คำนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์”	39
3.1.2 คำนิยามศัพท์ “เครื่องหมายการค้า”	40
3.1.3 คำนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา”	41
3.1.4 คำนิยามศัพท์ “เครื่องหมายแหล่งกำเนิด”	42
3.1.5 คำนิยามศัพท์ “แหล่งภูมิศาสตร์”	43
3.1.6 คำนิยามศัพท์ “สินค้า”	43
3.2 หลักการปกป้องสินค้าในระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	44
3.2.1 การให้ความคุ้มครองแก่สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในต่างประเทศ....	45
3.2.2 การให้ความคุ้มครองแก่สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทย.....	50
3.3 แนวคิดสิทธิชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	54

3.3.1	ความหมายของสิทธิชุมชน.....	54
3.3.2	ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	57
3.4	ความตกลงระหว่างประเทศเพื่อปกป้องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	59
3.4.1	อนุสัญญากรุงปารีส ค.ศ.1883.....	59
3.4.2	ความตกลงกรุงแมดริด ค.ศ.1891.....	61
3.4.3	ความตกลงกรุงลิสบอน ค.ศ.1958.....	62
3.4.4	ความตกลงทริปส์.....	64
3.4.5	การป้องกันการใช้อันเป็นเท็จหรือก่อให้เกิดความสับสนหลงผิด.....	65
3.4.6	การป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม.....	66
3.4.7	การป้องกันการใส่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เป็นความจริงหากแต่ทำให้เกิดความสับสนหลงผิด	66
3.4.8	ข้อยกเว้นการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้ความตกลงทริปส์.....	67
3.4.8.1	สิทธิในการใช้อย่างต่อเนื่อง.....	67
3.4.8.2	สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เป็นชื่อสามัญทั่วไป.....	68
3.4.8.3	การใช้ชื่อบุคคล.....	69
3.4.8.4	สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ไม่ได้รับการคุ้มครองในประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิด	69
3.5	การปกป้องสินค้าทางการเกษตรของกลุ่มสหภาพยุโรปด้วยระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	69
3.6	การปกป้องสินค้าทางการเกษตรของประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546	84
3.6.1	สิ่งที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546	84
3.6.2	สินค้าทางการเกษตรภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	88
3.6.2.1	การใช้ชื่อพันธุ์พืชต่อการเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	88
3.6.2.2	การใช้ชื่อภูมิศาสตร์ต่อการเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	89
3.6.3	ลักษณะสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย.....	90
3.6.4	กระบวนการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	93
3.6.4.1	ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นทะเบียน.....	93
3.6.4.2	ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	95
3.6.4.3	ระยะเวลาการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	97
3.6.5	การควบคุมมาตรฐานสินค้าภายใต้ระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	97
3.6.6	ผู้ทรงสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	97
3.6.6.1	สิทธิของผู้ทรงสิทธิ.....	98
3.6.6.2	ผู้จดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	98
3.6.7	การละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และโทษตามกฎหมาย.....	103

3.6.7.1 การละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	103
3.6.7.2 โทษการละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	106
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดทางกฎหมายการขอขึ้นทะเบียนสินค้าเกษตร: กาแฟ....	108
ชี้ชะมดเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์พ.ศ.2546	
4.1 ปัญหาข้อจำกัดการใช้ชื่อกาแฟชี้ชะมดจดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตาม.....	108
พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546	
4.1.1 ปัญหาข้อจำกัดการใช้ชื่อสายพันธุ์กาแฟ ชื่อสายพันธุ์ของชะมด หรือคำว่า109	
“กาแฟชี้ชะมด” เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความตกลงทริปส์ที่มาของ	
พระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	
4.1.2 ปัญหาข้อจำกัดการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสินค้ากาแฟชี้ชะมด112	
ตามกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยและของสหภาพยุโรป	
4.1.3 ปัญหาข้อจำกัดสินค้ากาแฟชี้ชะมดต่อการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้.....	118
ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ประเทศไทย	
พ.ศ.2546 มาตรา 7	
4.2 ปัญหาข้อจำกัดด้านทักษะแรงงานผู้ผลิตกาแฟชี้ชะมดต่อการขึ้นทะเบียนสิ่ง.....	121
บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	
4.2.1 เทียบความตกลงทริปส์กับการคุ้มครองทักษะแรงงาน.....	121
4.2.2 ปัญหาข้อจำกัดด้านทักษะแรงงานผู้ผลิตกาแฟชี้ชะมดถือเป็นภูมิปัญญา	122
ท้องถิ่นหรือไม่	
4.2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถได้รับความคุ้มครองตามความตกลงทริปส์ได้	122
หรือไม่	
4.2.4 สถานะภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ	123
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546	
4.2.5 สิทธิชุมชนสามารถได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง.....	125
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 หรือไม่	
4.3 ปัญหาข้อจำกัดความทับซ้อนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่เดียวกันของกาแฟ	125
ชี้ชะมด	
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	135
5.1. บทสรุป.....	135
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	139
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	148

(ก) กำหนดรายชื่อประเภทสินค้าเฉพาะอย่างและกำหนดหลักเกณฑ์.....	149
และวิธีการในการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนหรือพ้องกันพ.ศ.2547	
(ข) แผนภูมิแสดงขั้นตอนการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	151
(ค) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับขึ้นทะเบียน.....	161
(ง) ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กาแฟงมะไฟ.....	167
(จ) ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กาแฟนวนมาถวด...	172
(ฉ) กาแฟดอยช้าง.....	177
ประวัติผู้เขียน.....	178

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางสรุปเปรียบเทียบการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมายไทย.... ก่อนการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546	178
2	กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เปรียบเทียบกับกฎหมายคุ้มครอง..... พันธุ์พืช	184

สารบัญรูปภาพ

รูปที่		หน้า
2-1	ภาพกาแฟซี่ชะมด.....	21
2-2	ลักษณะต้นกาแฟและเมล็ดกาแฟ.....	26
2-3	ลักษณะต้นกล้ากาแฟและแปลงปลูกกาแฟ.....	31
2-4	อุปกรณ์สำหรับการบดเมล็ดกาแฟ.....	35
2-5	สีของเมล็ดกาแฟที่คั่วในระดับที่แตกต่างกัน.....	38
2-6	กราฟแสดงแนวโน้มความสัมพันธ์ระดับการคั่ว.....	38
2-7	เครื่องชงกาแฟแบบต่างๆ.....	40
2-8	รูปแบบการชงกาแฟชนิดต่างๆ.....	42